

ΓΝΩΜΗ
Του Νίκου Βέττα

Η εξέλιξη της δημοσιονομικής ισορροπίας

Τα πιο πρόσφατα στατιστικά δείχνουν θετικότερη εξέλιξη του πρωτογενούς πλεονάσματος κατά την προηγούμενη χρονιά από ό,τι αναμενόταν. Επίσης η προχθεσινή έκδοση μακροχρόνιου κρατικού ομολόγου ήταν σαφώς επιτυχής, ενώ γενικότερα στο κόστος χρηματοδότησης της χώρας υπάρχει μείωση της διαφοράς από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές. Αυτές οι εξελίξεις μπορούν να οδηγήσουν σε αισιοδοξία όσον αφορά τη δημοσιονομική πορεία, αλλά σε καμία περίπτωση σε εφουσασμό.

Στα επόμενα 2-3 έτη υπάρχει σειρά προκλήσεων, καθώς η θετική δημοσιονομική πορεία χωρίς παρεκκλίσεις αποτελεί προϋπόθεση της συνολικής ανάπτυξης της οικονομίας. Η χώρα μας έχει ακόμη με διαφορά το υψηλότερο δημόσιο χρέος στην Ευρώπη, ως ποσοστό του ΑΕΠ, το οποίο είναι μάλιστα σε μεγάλο βαθμό εξωτερικό. Αντισταθμιστικά, δρουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του, όπως η μακρά μέση διάρκεια αποπληρωμής, και το μεγάλο μερίδιο σε σταθερό επιτόκιο, μετά τα μηνύματα, αλλά που σταδιακά συγκλίνουν με τους όρους της αγοράς.

Στην πλευρά των εσόδων, από φέτος θα αμβλύνεται η θετική συμβολή που είχε υπάρξει από τον πληθωρισμό μέσω των έμμεσων φόρων, και θα πρέπει να ενταθεί η μείωση της φοροδιαφυγής, ιδίως μέσω της διεύρυνσης των ηλεκτρονικών πληρωμών. Παραμένει ακόμη μία κρίσιμη ανισορροπία, καθώς στους άμεσους φόρους υπάρχει υπερβολικά μεγάλη συγκέντρωση των πληρωμών σε πολύ μικρό τμήμα του πληθυσμού. Η προοδευτικότητα που καταγράφουν οι βεβαιωμένοι φόροι εισοδήματος, ανεξαρτήτως πηγής, για το 2021 είναι υπερβολική. Με βάση τα δηλωθέντα εισοδήματα, το 60% του πληθυσμού που υποβάλλει φορολογική δήλωση με τα χαμηλότερα εισοδήματα, από κάθε πηγή, πλήρωσε μόλις το 4,3% των συνολικών φόρων εισοδήματος ενώ το ανώτατο 20% πλήρωσε το 81% των φόρων εισοδήματος. Χωρίς αμφιβολία, αυτή η εικόνα αντανακλά και εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Η διεύρυνση της φορολογικής βάσης κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να γίνει δικαιότερη κατανομή του βάρους και να βελτιωθεί η φορολογική συμμόρφωση.

Στην πλευρά των δαπανών, και καθώς θα δημιουργηθεί κενό με το τέλος της εκτέλεσης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, είναι σημαντικό να υπάρξει αναδιάρθρωση προτεραιοτήτων, η οποία θα περιλαμβάνει και την αντιμετώπιση συνεπειών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή αλλά και με τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, όπως τις δαπάνες για συντάξεις, υγεία και τη δημιουργία ενός συστήματος μακροχρόνιας φροντίδας για ηλικιωμένους. Πλέον για αύξηση στις δημόσιες δαπάνες αναμένεται και σε κατηγορίες όπου η Ελλάδα συστηματικά υστερεί του μέσου όρου της Ευρώπης, όπως σε εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική προστασία πλην συντάξεων και τις οικογενειακές πολιτικές.

Φυσικά, οι δημοσιονομικές εξελίξεις στη χώρα θα συναρτηθούν κρίσιμα και με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και το πώς θα εξελιχθούν τα επιτόκια στις διεθνείς αγορές, καθώς αυτό θα επηρεάσει σημαντικά μια χώρα με υψηλό δημόσιο χρέος. Συνολικά, η διαχείριση των δημοσίων οικονομικών απαιτεί σύνθεση και αποτελεσματικότητα μεσοπρόθεσμα, προκειμένου να συνεχιστεί η ανάκτηση της διεθνούς αξιοπιστίας της χώρας.

Ο κ. Νίκος Βέττα είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.